

Віктор ШОСТАК,

orcid.org/0000-0002-4837-9633

кандидат історичних наук,

доцент кафедри культурології

Волинського національного університету імені Лесі українки

(Луцьк, Україна) *shostakvictor4@gmail.com*

Таміла ПРИГОДА-ДОНЕЦЬ,

orcid.org/0000-0002-3251-516X

кандидат філософських наук,

доцент кафедри культурології

Волинського національного університету імені Лесі українки

(Луцьк, Україна) *tamprygoda@gmail.com*

Дмитро КОРЧМАРЧУК,

orcid.org/0009-0008-0067-1898

студент III курсу факультету культури і мистецтв

Волинського національного університету імені Лесі українки

(Луцьк, Україна) *dima.korchmarchuk.86@ukr.net*

КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ, ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОЄКТУВАННЯ ТА КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Приєднання України до низки міжнародно-правових актів у сфері культури зумовило обов'язки держави щодо забезпечення культурних прав громадян, охорони культурної спадщини та підтримки культурного розмаїття. Повномасштабна війна, розпочата Росією у 2022 році, докорінно змінила умови функціонування культурної політики та креативних індустрій. У цих умовах культура стала інструментом стійкості, ідентичності та міжнародної комунікації. Актуалізувалась потреба у гнучких стратегіях культурної дипломатії, переосмисленні змісту культурної політики та підтримці нових форм креативності.

Мета статті – розглянути особливості культурної політики та культурних індустрій в умовах російсько-української повномасштабної війни,

У статті проаналізовано законодавчу та стратегічну базу культурної політики України, зокрема в умовах децентралізації, цифровізації та війни. Розглянуто трансформацію культурного простору після 2022 року, включно з актуалізацією української мови, заборонаю російського контенту та зростанням інтересу до традиційної спадщини. Проаналізовано форми культурного опору – від муралів і цифрового мистецтва до документалістики, театру й моди. Особливу увагу приділено культурній дипломатії як чиннику формування міжнародного іміджу України, зокрема через виставки, фестивалі, мистецькі колаборації, цифрові архіви та онлайн-проєкти. Виявлено нові форми співпраці з міжнародними партнерами, зростання ролі української діаспори та динамічне переосмислення культурного наративу – від етнографічного до модерністичного.

Війна перетворила культуру на простір мобілізації, наративного спротиву та інституційної трансформації. Культурна дипломатія з периферійного інструменту стала центральним елементом зовнішньої політики й гуманітарної стійкості. Нові стратегії передбачають децентралізацію, цифровізацію, міжсекторальну співпрацю й акцент на суб'єктності. Необхідною залишається інституалізація культурної дипломатії як складника державної політики в умовах війни, а також створення довгострокових платформ для розвитку культурної інфраструктури та міжнародного партнерства.

Ключові слова: культурна політика, креативні індустрії, соціокультурне проєктування, культурна дипломатія, культура, російська агресія.

Viktor SHOSTAK,

orcid.org/0000-0002-4837-9633

Candidate of History,

Associate Professor at the Department of Cultural Studies

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) shostakvictor4@gmail.com

Tamila PRIHODA-DONETS,

orcid.org/0000-0002-3251-516X

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Cultural Studies

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) tamprygoda@gmail.com

Dmytro KORCHMARCHUK,

orcid.org/0009-0008-0067-1898

Third-year student of the Faculty of Culture and Arts majoring in Cultural Studies

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) dima.korchmarchuk.86@ukr.net

CREATIVE INDUSTRIES, SOCIO-CULTURAL DESIGN FEATURES, AND CULTURAL POLICY IN THE CONTEXT OF RUSSIAN AGGRESSION

Ukraine's accession to a number of international legal instruments in the field of culture has imposed obligations on the state to ensure citizens' cultural rights, protect cultural heritage, and promote cultural diversity. The full-scale war launched by Russia in 2022 radically transformed the conditions for cultural policy and the functioning of creative industries. In this context, culture has become an instrument of resilience, identity, and international communication. The need for flexible cultural diplomacy strategies, a rethinking of cultural policy content, and support for new forms of creativity has become more urgent.

The aim of the article is to examine the specific features of cultural policy and creative industries in the context of the full-scale Russian-Ukrainian war. The article analyzes the legislative and strategic framework of Ukraine's cultural policy, particularly under the conditions of decentralization, digitalization, and war. It explores the transformation of the cultural landscape after 2022, including the revitalization of the Ukrainian language, the ban on Russian content, and the growing interest in traditional heritage. The article investigates forms of cultural resistance—from murals and digital art to documentary filmmaking, theater, and fashion. Special attention is given to cultural diplomacy as a tool for shaping Ukraine's international image, particularly through exhibitions, festivals, artistic collaborations, digital archives, and online projects. New forms of cooperation with international partners are identified, along with the growing role of the Ukrainian diaspora and the shift in the cultural narrative from ethnographic to modernist discourse.

The war has turned culture into a space of mobilization, narrative resistance, and institutional transformation. Cultural diplomacy has evolved from a peripheral tool of "soft power" into a core component of foreign policy and humanitarian resilience. New strategies emphasize decentralization, digital innovation, cross-sector cooperation, and a focus on agency. The institutionalization of cultural diplomacy as a component of wartime state policy, as well as the development of long-term platforms for cultural infrastructure and international partnerships, remains essential.

Key words: *cultural policy, creative industries, Socio-Cultural Design Features, cultural diplomacy, culture, Russian aggression.*

Постановка проблеми. Приєднавшись до багатьох дотичних до сфери культури міжнародно-правових актів, Україна взяла на себе широкі зобов'язання щодо забезпечення реалізації культурних прав громадян, заохочення розмаїття форм культурного самовираження та охорони культурної спадщини. Своєю чергою, це накладає на Українську державу низку обов'язків щодо розробки нових форм соціокультурного проєктування та реалізації заходів державної політики, спрямованих на виконання взятих зобов'язань.

Повномасштабна війна, розпочата Росією проти України в лютому 2022 року, докорінно змі-

нила усі сфери українського суспільного життя, зокрема й культурну політику, радикально змінила умови функціонування креативних індустрій. Культурна сфера стала важливою складовою стійкості, спротиву, ідентифікації, мобілізації та міжнародної солідарності. У надзвичайних обставинах українська креативна спільнота не тільки вижила, а й створила нові форми культурної та економічної активності, що стали частиною стратегії національного спротиву, культурної дипломатії та соціальної згуртованості.

Аналіз джерел. Після російського вторгнення 2022 року культура в Україні розглядається не

лише як сфера мистецтва, а як інструмент державної стійкості, національного спротиву та ідентичності. У виданні «Культурна політика в часи кризи» (Культурна політика, 2022) зазначено, що війна змусила переглянути функції культури як головного компонента гуманітарної безпеки держави. Автори підкреслюють потребу в гнучкості інституцій та підтримці незалежних ініціатив. У матеріалах Українського культурного фонду за 2022–2023 роки (Український культурний фонд, 2022–2023) також висвітлюється діяльність культурних проєктів у прифронтових регіонах, евакуація культурної спадщини, розвиток цифрових архівів. Креативні індустрії в Україні після початку повномасштабної війни зазнали як шокового спаду, так і швидкої адаптації. У звіті «Creative Ukraine 2023» (Creative Ukraine, 2023) акцент зроблено на зміні моделей ведення бізнесу, переході до цифрових форматів, орієнтації на локальні ринки та етичне виробництво.

Література останніх років демонструє зростання наукового та інституційного інтересу до теми культури в умовах війни. Водночас існує потреба у глибшому міждисциплінарному аналізі, порівняннях з іншими країнами в конфліктних ситуаціях, а також розробці нових теоретичних моделей культурної стійкості та творчого спротиву.

Мета статті – розглянути особливості культурної політики, форми реалізації нових соціокультурних проєктів та культурних індустрій в умовах російсько-української повномасштабної війни,

Виклад основного матеріалу. Україна, приєднавшись до низки міжнародно-правових актів, що стосуються сфери культури, взяла на себе широкі зобов'язання щодо забезпечення реалізації культурних прав громадян, заохочення розмаїття форм культурного самовираження та охорони культурної спадщини. Це, у свою чергу, вимагає від держави розробки та реалізації політик, спрямованих на виконання зазначених зобов'язань.

Українське законодавство формує розгалужену нормативну базу, яка регулює питання культури як на національному, так і на регіональному рівнях. Конституція України (Конституція України, 1996) окреслює загальний вектор культурного розвитку, а Закон України «Про культуру» (Про культуру, 2010–2023) деталізує цілі, напрями та функції культурної політики. До стратегічних документів у цій сфері належать: «Стратегія розвитку культури в Україні на період до 2030 року» (Стратегія розвитку, 2025), Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року (Стратегія розвитку, 2019), Концепція реформування системи забезпечення населення культурними послугами (Концепція реформування, 2023).

Суттєвими залишаються також документи, як-от Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо збагачення та розвитку культури і духовності українського суспільства» (від 24.11.2005 №1647/2005) (Про першочергові заходи, 2005); програмний документ «Договір гідності заради сталого розвитку, Україна 2025» (Договір гідності, 2015), а також експертна доповідь European Programme of Cultural Policy Reviews – Cultural Policy in Ukraine (European Programme, 2007).

З 2015 року культурна політика України набула нових інституційних форм. У ряді міст (Львів, Івано-Франківськ, Рівне, Луцьк, Житомир, Одеса, Чернівці, Харків, Дніпро, Київ, Вінниця, Запоріжжя) та громадах були розроблені локальні проєкти і стратегії культурного розвитку. У їх основу покладено методики SWOT- і PEST-аналізів, що дозволило врахувати сильні сторони, загрози, успіхи та втрати у сфері культури (Федоришин, 2022; Возович, Юрченко, 2020).

Особливої уваги заслуговує Концепція реформування системи забезпечення населення культурними послугами, яка враховує процеси децентралізації та етнокультурну специфіку регіонів, їх історію, традиції, культурні здобутки та втрати (Концепція реформування, 2023).

З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році культурний простір зазнав кардинальних змін. Війна, що ведеться всупереч міжнародним нормам, особливо цинічно – проти цивільного населення, викликала глибокі зміни у сфері культурної ідентичності. Зросла суспільна підтримка української мови, була впроваджена заборона на російський контент у медіапросторі, що спричинило нову хвилю культурного самовизначення та культурної ідентифікації.

Значущими подіями стали мистецькі акції та культурні проєкти, що репрезентували Україну на міжнародній арені: виставка «Захоплений будинок», проєкт «In Solidarity» у Музеї сучасного мистецтва (Нью-Йорк), відкриття музеїв Ади Рибачук і Володимира Мельниченка в Києві та Параски Плитки-Горицвіт у Криворівні, постановка «Лісової пісні» у Португалії тощо (Леонова, 2022). Українські митці активно репрезентують країну за кордоном. Це засвідчують перемоги на Євробаченні (Kalush Orchestra, 2022), міжнародне визнання українських фільмів на фестивалях у Каннах, Венеції, Санденсі, внесення до списків «Оскара», а також участь міністра культури України у засіданнях міністрів культури ЄС. Крім того, триває процес переосмислення спадщини: міжнародні інституції, зокрема, музей Метрополітен у Нью-Йорк,

змінити національну атрибуцію низки митців - Ілля Рєпін, Іван Айвазовський, Архип Куїнджі – з російських на українських), там же було змінено назву картини Едгара Дега «Російські танцівниці» на «Танцівниці в українському одязі», Стеделек-музей в Амстердамі визнав Казимира Малевича українським художником (Присяник, 2023).

Фольклорні традиції також зазнали трансформацій. Так, у різдвяних шопках і вертепах з'являються сучасні персонажі – військові та волонтери, які перегукуються з новітньою історією боротьби за незалежність. Суспільство через фольклор переосмислює свою ідентичність у межах нової культурної парадигми. Творча спільнота повернулася до коренів української культури, заново осмислюючи традиційні мотиви. Вишивка, народні символи, архетипи з'явилися у візуальній культурі, дизайні одягу, саунд-дизайні. Поглибилася увага до локальної спадщини, діалогу між сучасністю і минулим (ревіталізація ремесел, переосмислення міфів, фольклору). Це не просто «фольклоризація», а глибока ідентифікаційна робота через творчість, що укріплює культурну суб'єктність.

Українська культура перетворюється на частину інформаційного та символічного фронту. Через музику, візуальне мистецтво, театр, кіно, літературу транслюється тема боротьби, стійкості та гідності. Пісні стали засобом мобілізації та психологічної підтримки. Вуличне мистецтво, графіка, фотографія активно документують війну та утверджують візуальну мову спротиву. Обмеження мобільності та безпекові ризики спонукає активізувати цифрові формати соціокультурних проєктів та креативності. Онлайн-виставки, digital-арт, 3D-документація культурних об'єктів, цифрові архіви війни. TikTok, Instagram Reels, YouTube Shorts стають платформами для миттєвого культурного реагування. Аудіовізуальний сектор зміщується в бік коротких, мобільних, інформаційно насичених форм. Приклад: TikTok-кампанії на захист Маріуполя, мобільні документальні проєкти від журналістів, відеомейкерів, стрімерів.

Варто згадати знаковий проєкт – «Сезон культури Велика Британія/Україна 2022», що відзначив 30-річчя дипломатичних відносин між країнами. Його тематика – *Future reimagined / Сценарії майбутнього* – мала на меті розширити діалог між митцями, дослідити вплив цифрових технологій на культуру, залучити громади та інтегрувати мистецтво в екологічний та соціальний контексти. Проте війна внесла корективи: акцент було перенесено на презентацію української культури за кордоном, зокрема у ЗМІ Великої Британії, що дозволило охопити аудиторію у понад 190 млн осіб.

Однією з ключових проблем залишається нестача фінансування на поїздки, технічну підтримку, промоцію. І хоча британські культурні інституції готові до співпраці, інфраструктурна незрілість української культурної дипломатії заважає системному діалогу. На відміну від України, у Британії «планують навіть не на п'ять років – на п'ятнадцять. Британці створюють хаби, вирощують кадри для креативних індустрій. Культура для них – частина економіки, яка розвиває індустрію, надає сенси, відчуття ідентичності. Для них культура – щось sustainable, вона допомагає підтримувати ментальне здоров'я. Вони вміють вимірювати свої успіхи. Нам варто цього повчитися» (Бадьор, 2023). Приклад фестивалю у Шеффільді, де Docudays UA зібрав українську документалістику, демонструє важливість сталих партнерств. Водночас події, як Євробачення 2023 у Ліверпулі, яке Велика Британія провела від імені України, засвідчують ефективність культурного співробітництва у надзвичайних умовах.

Попри активну культурну експансію, українські митці нерідко стикаються з проблемами позиціонування у Європі, де іноді досі намагаються репрезентувати українське й російське мистецтво на одній платформі. У таких умовах надзвичайно важливою є системна культурна дипломатія, яка, на жаль, поки що не має стратегії, узгодженої культурною спільнотою. Ще у 2016 році в Аналітичній доповіді Стратегічного інституту досліджень, присвяченого, власне, культурній дипломатії України, розглядалися два завдання: «на зовнішньому напрямі – забезпечення іміджу держави й успішності її міжнародної політики, та на внутрішньому – зміна парадигми культури і реформування культурної політики, від чого залежить зміст і якість культурного продукту» (Розумна, 2016: 5). Йшлося про необхідність створити власний оригінальний культурний продукт, національний наратив, що сприйматиметься різними аудиторіями, який можна презентувати на міжнародному рівні у контексті оновленого іміджу України. Виходячи з цього, «культурна дипломатія як інструмент «м'якої сили» визнається все актуальнішим напрямком державної політики у зв'язку з необхідністю оперативно вирішувати питання національної безпеки, позитивного міжнародного іміджу, налагодження глобальних комунікацій. Інституціоналізація культурної дипломатії є умовою формування політики культурної дипломатії як системної та цілеспрямованої активності, яка, з одного боку, впливатиме на питання національної безпеки та міжнародного іміджу, а з іншого, – відкриває перспективи соціально-культурного та еконо-

мічного розвитку держави, позитивно позначиться на внутрішній політичній стабільності, спроможності бачити і планувати майбутнє» (Розумна, 2016: 5–6). Війна перетворила культурну дипломатію з периферійного інструменту «м'якої сили» на ключовий механізм зовнішньополітичного впливу, формування міжнародної солідарності та утвердження культурного суверенітету України. зробила культурну дипломатію реальною силою, що змінила ставлення до України, спонукаючи до розвитку нові форми соціокультурного проєктування і стратегій.

Культурні інституції активно співпрацювали з Європейським Союзом, ЮНЕСКО, PEN International, Goethe-Institut, British Council тощо. Українські митці отримували стипендії, резиденції, виставкові простори за кордоном. Через них світ бачив обличчя війни» та українську правду. Було створено ініціативи з цифрової архівації культурної спадщини, що під загрозою знищення. Митці, музиканти, письменники, актори стали не лише амбасадорами культури, а й представниками нації, що чинить опір. Культурні акції на вулицях європейських міст, виставки про війну, концерти на підтримку України (наприклад, «Sound of Ukraine» у Берліні, Лондоні, Нью-Йорку). Більше того, в силу того, що на частині території України велися активні бойові дії, ворог захопив певні території, і багато українців, у тому числі, митців вимушені були покинути країну, розвивалася цифрова культурна дипломатія. Організовувалися онлайн-виставки, VR-архіви знищених пам'яток, діджитал-кампанії в соцмережах (TikTok, Instagram, YouTube). Проєкти Postcards from Ukraine (Український інститут) чи Chornobyl App – культурна присутність у віртуальному просторі. Часто івенти за кордоном спрямовані на українців: арт-терапевтичні ініціативи, мобільні виставки, підтримка української діаспори і нових громад за межами України.

Слід зауважити, що культурна дипломатія від початку повномасштабної війни презентувала проєкти з акцентом не лише на трагізм, біль, втрати, а на суб'єктність, силу, інтелектуальну і мистецьку гідність. Модерний дискурс культурного контенту

все більше переорієнтовується з виключно етнографічних, фольклорних проєктів на архітектурні студії, фешн-покази, авангардні інсталяції, експериментальний театр.

Прикметно, що якраз державні інституції недостатньо долучилися до цієї культурницької діяльності, переважний обсяг організаційного менеджменту припав на культурні, мистецькі спільноти, волонтерські і неурядові організації.

Висновки. Сучасна культурна політика в Україні – це не лише про збереження і розвиток мистецтва, а про національну безпеку, ідентичність і суб'єктність. Вона поєднує функції пам'яті, освіти, міжнародної комунікації та психологічної підтримки. Через культуру Україна говорить світові про себе – як народ, що чинить опір не лише зброєю, а й сенсами. Війна стала каталізатором трансформації креативних індустрій. Замість стагнації відбулося оновлення: поява нових форматів, зростання соціальної відповідальності, міжнародної репрезентативності, переосмислення національної ідентичності. Український креативний сектор довів свою здатність бути не лише частиною економіки, а й рушієм гуманітарної безпеки, національної єдності та культурного суверенітету в умовах екзистенційної загрози.

Російська агресія спричинила докорінні зміни в культурному полі України: від формування нової ідентичності до виходу на міжнародну арену з посиленою репрезентацією. Культура перестає бути дотаційною сферою й набуває статусу ключового інструменту національного позиціонування. Завдання держави – підтримати цю динаміку шляхом стратегічного планування, фінансування проєктної діяльності, міжнародного соціокультурного партнерства та розвитку культурної дипломатії.

Культурна дипломатія – це мобілізована, гнучка, багаторівнева система, яка діє одночасно на полі символів, емоцій, політики й міжнародних комунікацій. Завдяки новим формам соціокультурного проєктування (цифровим, колаборативним, емоційно ангажованим) та стратегічному фокусу на деколонізації, українська культура стала дієвим інструментом у боротьбі за свободу не лише фізичну, а й культурну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бадьор Д. Культура не лишилась осторонь: про дипломатичний рік та культурну співпрацю України й Великої Британії. Суспільне. Культура. 03.10.2023. URL: <https://susplne.media/culture/579567-kultura-ne-lisilas-ostoron-pro-diplomaticnij-rik-ta-kulturnu-spivpracu-ukraini-j-velikoi-britanii/>.
2. Возович А., Юрченко О. Стратегічна культура: вступ. Аналітичний центр ADASTRA. 2020. 14 квітня. URL: <https://adastra.org.ua/blog/strategichna-kultura-vstup>.
3. Дипломатія воєнного часу: оцінка «чотири з плюсом». Українська призма. 2023. URL: <http://prismua.org/scorecards2022/>.
4. Договір гідності заради сталого розвитку, Україна 2025. Несторівська група, 2015.

5. Конституція України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>.
6. Концепція реформування системи забезпечення населення культурними послугами: Розпорядження КМ України від 23.01.2019 № 27-2019-р (редакція від 06.01.2023 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/27-2019-%D1%80#Text>.
7. Креативність під обстрілами / ІСАР Єднання, IZOLYATSIA, 2023. URL: <https://izolyatsia.org/creative-under-fire>.
8. Культурна політика в часи кризи / За ред. Ю. Гнатковського. Львів: ІСК, 2022.
9. Леонова Т. 2022: перемоги та поразки українців на культурному фронті. Суспільне. Культура. 2022. 30 грудня. URL: <https://susilne.media/348128-2022-peremogi-ta-porazki-ukrainciv-na-kulturnomu-fronti/>.
10. Про культуру: Закон України № 2778-VI від 14.12.2010 (в редакції від 22.06.2023 р.). Відомості Верховної ради України. 2011. № 24, ст. 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>.
11. Просяник Д. Кризь вогонь війни. Як росіяни привласнювали собі українських художників – трансформація та майбутнє нашого мистецтва. Вікна. 2023. 18 червня. URL: <https://vikna.tv/styl-zhyttya/podorozhi/mystecztvo-pid-chas-vijny-yak-kulturnyj-svit-reaguye-na-vijnu-v-ukrayini/>.
12. Розумна О. Культурна дипломатія України: стан, проблеми, перспективи. Аналітична доповідь. Київ, 2016.
13. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року: Розпорядження КМ України від 23.03.2016 № 2019-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#Text>.
14. Стратегія розвитку культури на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80#Text>.
15. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. Офіційне інтернет-представництво Президента України. 12.01.2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277>.
16. Український культурний фонд. Аналітика 2022–2023. URL: <https://ucf.in.ua>.
17. Федоришин Н. Кому й навіщо потрібна стратегія розвитку культури. PostImpreza. 2022. 6 липня. URL: <https://postimpreza.org/texts/komu-i-navishcho-potribna-stratehiia-rozvytku-kultury>.
18. Creative Ukraine 2023: Trends and Resilience of Creative Economy during the War. Kyiv: British Council, 2023. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/programmes/arts/creative-economy>.
19. D'Appollonia A. S. European Nationalism and European Union. The idea of Europe: from antiquity to the European Union. Cambridge: Cambridge University Press and Woodrow Wilson Center Press, 2004. p. 363. [in English]
20. European Programme of Cultural Policy Reviews Cultural Policy in Ukraine. Experts' Report. CoE, 2007.
21. Ukraine's Cultural Diplomacy in Times of War. *Ukrainian Institute*, 2023. URL: <https://ui.org.ua/research/cultural-diplomacy-in-war>.

REFERENCES

1. Badior D. (2023) Kultura ne lyshylas ostonon: pro dyplomatychnyi rik ta kulturnu spivpratsiu Ukrainy y Velykoi Brytanii. [Culture did not stand aside: on the diplomatic year and cultural cooperation between Ukraine and the United Kingdom] *Suspilne. Kultura*. 03.10.2023. URL: <https://susilne.media/culture/579567-kultura-ne-lisilas-ostoron-pro-diplomaticnij-rik-ta-kulturnu-spiwpracu-ukraini-j-velikoi-britanii/>. [in Ukrainian].
2. Vozovych A., Yurchenko O. (2020) Stratehichna kultura: vstup. [Strategic culture: an introduction] *Analitichnyi tsentr ADASTRA*. 2020. 14 kvitnia. URL: <https://adastra.org.ua/blog/strategichna-kultura-vstup>. [in Ukrainian].
3. Dyplomatiia voiennoho chasu: otsinka «chotyry z plusom». *Ukrainska pryzma*. 2023. (2023) [Wartime diplomacy: a “four plus” assessment] URL: <http://prismua.org/scorecards2022/>. [in Ukrainian].
4. Dohovir hidnosti zarady staloho rozvytku, Ukraina 2025 (2015) [Dignity Pact for Sustainable Development, Ukraine 2025] *Nestorivska hrupa* [in Ukrainian].
5. Konstytutsiia Ukrainy (1996) [Constitution of Ukraine] URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>. [in Ukrainian].
6. Kontseptsiiia reformuvannia systemy zabezpechennia naselennia kulturnymy posluhamy: Rozporiadzhennia KМ Ukrainy vid 23.01.2019 № 27-2019-r (redaktsiia vid 06.01.2023 r.) (2023) [Concept of reforming the system of cultural services provision: CMU Order No. 27-2019-r dated 23.01.2019 (as amended on 06.01.2023)] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/27-2019-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
7. Kreatyvnist pid obstrilamy (2023) [Creativity under fire] ISAR Yednannia, IZOLYATSIA. URL: <https://izolyatsia.org/creative-under-fire>. [in Ukrainian].
8. Kulturna polityka v chasy kryzy (2022) [Cultural policy in times of crisis] / Za red. Yu. Hnatkovskoho. ISK. [in Ukrainian].
9. Leonova T. (2022) 2022: peremohy ta porazky ukraintsiv na kulturnomu fronti. *Suspilne. Kultura*. 2022. 30 hrudnia. [2022: victories and defeats of Ukrainians on the cultural front] URL: <https://susilne.media/348128-2022-peremogi-ta-porazki-ukrainciv-na-kulturnomu-fronti/>. [in Ukrainian].
10. Pro kulturu: Zakon Ukrainy № 2778-VI vid 14.12.2010 (2023) (v redaktsii vid 22.06.2023 r.). Vidomosti Verkhovnoi rady Ukrainy. 2011. № 24, st. 168. [On Culture: Law of Ukraine No. 2778-VI of 14.12.2010 (as amended on 22.06.2023)] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>. [in Ukrainian].
11. Prosianyuk D. (2023) Kriz vohon viiny. Yak rosiiany pryvlasniuvaly sobi ukrainskykh khudozhnykiv – transformatsiia ta maibutnie nashoho mystetstva. *Vikna*. 2023. 18 chervnia. [Through the fire of war. How Russians appropriated Ukrainian artists – transformation and the future of our art] *Vikna*. URL: <https://vikna.tv/styl-zhyttya/podorozhi/mystecztvo-pid-chas-vijny-yak-kulturnyj-svit-reaguye-na-vijnu-v-ukrayini/>. [in Ukrainian].

12. Rozumna O. (2016) Kulturna diplomatiia Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy. [Ukraine's cultural diplomacy: state, problems, prospects] Analitychna dopovid. Kyiv. [in Ukrainian].
13. Stratehiia rozvytku bibliotечноi spravy na period do 2025 roku: Rozporiadzhennia KM Ukrainy vid 23.03.2016 № 2019-r. (2016) [Library development strategy until 2025: CMU Order No. 2019-r of 23.03.2016] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
14. Stratehiia rozvytku kultury na period do 2030 roku. (2016) [Culture development strategy until 2030] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
15. Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Spoluchenyim Korolivstvom Velykoi Brytanii i Pivnichnoi Irlandii. Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy. 12.01.2024. (2024) [Agreement on security cooperation between Ukraine and the United Kingdom] URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnytstvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277>. [in Ukrainian].
16. Ukrainyskyi kulturnyi fond. Analitika 2022–2023 (2023) [Ukrainian Cultural Foundation. Analytics 2022–2023] URL: <https://ucf.in.ua>. [in Ukrainian].
17. Fedoryshyn N. Komu y navishcho potribna stratehiia rozvytku kultury. PostImpreza. 2022. 6 lypnia. (2022) [Who needs a cultural development strategy and why] URL: <https://postimpreza.org/texts/komu-i-navishcho-potribna-stratehiia-rozvytku-kultury>. [in Ukrainian].
18. Creative Ukraine 2023: Trends and Resilience of Creative Economy during the War (2023) Kyiv. British Council. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/programmes/arts/creative-economy>.
19. D'Appollonia A. S. (2004) European Nationalism and European Union. The idea of Europe: from antiquity to the European Union. Cambridge University Press and Woodrow Wilson Center Press. 363 p.
20. European Programme of Cultural Policy Reviews – Cultural Policy in Ukraine. (2007) Experts' Report. CoE.
21. Ukraine's Cultural Diplomacy in Times of War. (2023) Ukrainian Institute. URL: <https://ui.org.ua/research/cultural-diplomacy-in-war>.